

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

OPINIA PRAWNA

Instytutu na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris

**w przedmiocie zgodności z Konstytucją RP ustawy z dnia 31 lipca 2026 r. o zmianie ustawy –
Prawo oświatowe oraz ustawy o systemie informacji oświatowej**

I. Przedmiot opinii

Przedmiotem niniejszej opinii jest ustawa z dnia 31 lipca 2026 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe oraz ustawy o systemie informacji oświatowej (druk sejmowy nr 2842), wprowadzająca ogólnopolski, państwowy system teleinformatyczny dziennika lekcyjnego (tzw. eDziennik), administrowany centralnie przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania we współpracy z ministrem właściwym do spraw informatyzacji¹. System ma być zintegrowany z Systemem Informacji Oświatowej oraz z aplikacją mObywatel, a jego pełne wdrożenie zaplanowano na dzień 1 września 2027 r., poprzedzone rocznym pilotażem w roku szkolnym 2026/2027². Ustawę uchwalił Sejm 31 lipca 2026 r., a Senat przyjął ją bez poprawek 6 sierpnia 2026 r. Zgodnie z art. 122 Konstytucji RP oczekuje ona obecnie na decyzję Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

II. Stan faktyczny

1. Wprowadzane zmiany

Ustawa dodaje do ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe art. 44f–44o, wprowadzając podział odpowiedzialności za przetwarzane w eDzienniku dane między dwóch administratorów. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania administruje danymi pozyskiwanymi z Systemu Informacji Oświatowej, natomiast dyrektor szkoły – danymi wprowadzanymi bezpośrednio na poziomie szkoły (ocenami, frekwencją, danymi pedagogicznymi)³. Obsługę techniczną systemu zapewnia jednostka organizacyjna podległa ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania, natomiast minister właściwy do spraw informatyzacji odpowiada za integrację systemu z aplikacją mObywatel, za pośrednictwem której dostęp do eDziennika uzyskują uczniowie i rodzice. Dyrektorzy, nauczyciele i wyznaczeni pracownicy szkoły korzystają z systemu za pośrednictwem odrębnej strony internetowej⁴.

Katalog danych przetwarzanych w eDzienniku obejmuje między innymi: dane identyfikacyjne ucznia (w tym numer PESEL, datę i miejsce urodzenia, adres zamieszkania, fotografię zawierającą wizerunek twarzy), pełny zestaw ocen bieżących i klasyfikacyjnych, informacje o frekwencji na poszczególnych

¹ Ustawa z dnia 31 lipca 2026 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe oraz ustawy o systemie informacji oświatowej (tekst przyjęty przez Senat bez poprawek), art. 1, dodawany art. 44f ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

² Ustawa, art. 3 (program pilotażowy w roku szkolnym 2026/2027) oraz art. 5 ust. 1 (udostępnienie systemu z dniem 1 września 2027 r.).

³ Ustawa, art. 1 (dodawany art. 44k ust. 2 i 5 ustawy – Prawo oświatowe), art. 2 pkt 5 (dodawany art. 60c ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. z 2026 r. poz. 803)).

⁴ Ustawa, art. 1, dodawany art. 44f ust. 3–5 oraz art. 44g ust. 8 ustawy – Prawo oświatowe.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

zajęciach wraz z przyczyną nieobecności, informacje o indywidualnych potrzebach ucznia wynikających z orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego oraz dane kontaktowe rodziców i nauczycieli⁵.

2. Skala finansowa przedsięwzięcia

Ustawa w art. 6 ust. 1 określa maksymalny limit wydatków budżetu państwa na finansowanie zadań z niej wynikających, wynoszący łącznie w okresie 2026–2035 ponad 216 mln zł, w tym 14 990 000 zł w 2026 r. i 53 990 000 zł w 2027 r. – a więc w okresie budowy pilotażu systemu⁶. Ustawodawca zastrzegł przy tym mechanizm korygujący na wypadek przekroczenia rocznego limitu wydatków, co wskazuje na niepewność co do precyzji przyjętych szacunków⁷.

3. Obecna sytuacja w szkołach

Z Oceny Skutków Regulacji wynika, że rozwiązanie wprowadzane ustawą wchodzi na rynek już obsługiwany przez podmioty prywatne. Jak wskazuje OSR, w roku szkolnym 2025/2026, spośród publicznych szkół podstawowych i ponadpodstawowych, które uzupełniły informację o korzystaniu z dziennika elektronicznego, 97,06 % z nich korzystało z dziennika elektronicznego oferowanego przez prywatne firmy⁸. Rodzice i uczniowie mają przy tym już obecnie – na podstawie odrębnego rozporządzenia wykonawczego – zagwarantowany bezpłatny wgląd w podstawowe dane dziennika elektronicznego (w praktyce odbywa się to najczęściej za pośrednictwem przeglądarki internetowej)⁹.

Podmioty uczestniczące w konsultacjach (Polska Izba Informatyki i Telekomunikacji, Konfederacja Lewiatan oraz Polskie Towarzystwo Gospodarcze) zwracały uwagę, że budowa przez państwo odrębnego, konkurencyjnego systemu bez wykazania niezaspokojonej potrzeby prowadzi do sytuacji, w której administracja publiczna występuje jednocześnie jako regulator rynku usług edukacyjnych i jego bezpośredni uczestnik¹⁰.

4. Zakres danych administrowanych przez ministra na tle obowiązującej ustawy o systemie informacji oświatowej

Ocena, w jakim zakresie ustawa rzeczywiście rozszerza zasób danych osobowych znajdujących się w centralnej, administrowanej przez ministra bazie danych, wymaga odniesienia jej postanowień do stanu prawnego wynikającego z obowiązującej ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania jest obecnie administratorem centralnej

⁵ Ustawa, art. 1, dodawany art. 44k ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe.

⁶ Ustawa, art. 6 ust. 1.

⁷ Ustawa, art. 6 ust. 3–4.

⁸ Szerzej na temat prywatnych dostawców zob. A. Górecki, Państwowy e-Dziennik jako węzeł danych: PESEL, zdrowie, wyznaczenie w rękach jednego administratora, <https://ordoiuris.pl/analiza/panstwowy-edziennik-jako-wezel-danych-pesel-zdrowie-wyznaczenie-w-rekach-jednego-administratora/>, (dostęp: 25.08.2026 r.).

⁹ § 21 ust. 3 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 50).

¹⁰ Załącznik nr 2 do raportu z konsultacji, uwaga nr 5 (Polska Izba Informatyki i Telekomunikacji), uwaga nr 15 (Polskie Towarzystwo Gospodarcze) oraz uwaga nr 37 (Konfederacja Lewiatan).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

bazy danych SIO, a katalog gromadzonych w niej danych identyfikacyjnych¹¹ ucznia i nauczyciela, w tym numeru PESEL, nie jest tworzony przez opiniowaną ustawę. Dane identyfikacyjne ucznia w bazie danych SIO obejmują co do zasady imię, nazwisko i numer PESEL¹², a dane identyfikacyjne nauczyciela – analogicznie imię, nazwisko i numer PESEL¹³. W tym zakresie ustawa nie tworzy zatem nowej kategorii danych administrowanych przez ministra, lecz przekazuje do eDziennika, za pośrednictwem nowego mechanizmu ustawowego, dane, którymi minister już dysponuje na podstawie obowiązującej ustawy o systemie informacji oświatowej¹⁴.

Odrębnej oceny wymaga jednak fotografia zawierająca wizerunek twarzy ucznia. Od 17 września 2025 r. obowiązuje w ustawie o systemie informacji oświatowej przepis nakazujący gromadzenie w bazie danych SIO fotografii kolorowej zawierającej wizerunek twarzy ucznia, lecz wyłącznie w przypadku ucznia posiadającego mLegitymację szkolną¹⁵. Przepis ten dotyczył zatem jedynie tych uczniów, których rodzice zdecydowali się skorzystać z tego fakultatywnego elektronicznego dokumentu. Opiniowana ustawa wprowadza przepis, rozszerzający krąg uczniów objętych obowiązkiem przekazania fotografii do bazy danych SIO o wszystkich uczniów korzystających z eDziennika, niezależnie od tego, czy posiadają mLegitymację szkolną¹⁶. Oznacza to, że korzystanie z eDziennika, a w konsekwencji obowiązek przekazania fotografii ucznia do centralnej bazy danych, może w praktyce stać się dla ucznia danej szkoły nieuchronne, niezależnie od woli jego lub jego rodziców co do posiadania mLegitymacji szkolnej¹⁷.

III. Naruszenie konstytucyjnej zasady pomocniczości

1. Zasada pomocniczości jako wzorzec kontroli konstytucyjności

¹¹ Osobną kategorię stanowią dane rodzinowe. Zob. art. 12 – 25 ustawy o systemie informacji oświatowej. Zob. też ustawa, art. 1 pkt 2 (dodawany art. 44k ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe). Szerzej: A. Górecki, op. cit.

¹² Art. 11 ustawy o systemie informacji oświatowej, zgodnie z którym dane identyfikacyjne ucznia w bazie danych SIO obejmują imię, nazwisko i numer PESEL; zob. też ustawę z dnia 21 kwietnia 2017 r. o zmianie ustawy o systemie informacji oświatowej oraz niektórych innych ustaw, https://orka.sejm.gov.pl/proc8.nsf/ustawy/1434_u.htm (dostęp: 24.08.2026 r.).

¹³ Art. 28 ustawy o systemie informacji oświatowej, zgodnie z którym dane identyfikacyjne nauczyciela obejmują imię, nazwisko i numer PESEL; zob. ustawę z dnia 21 kwietnia 2017 r. o zmianie ustawy o systemie informacji oświatowej oraz niektórych innych ustaw, https://orka.sejm.gov.pl/proc8.nsf/ustawy/1434_u.htm (dostęp: 24.08.2026 r.).

¹⁴ Ustawa, art. 2 pkt 5, dodawany art. 60c ustawy o systemie informacji oświatowej.

¹⁵ Art. 14 pkt 34 lit. f ustawy o systemie informacji oświatowej (Dz. U. z 2026 r. poz. 803), z którego wynika, że fotografia kolorowa zawierająca wizerunek twarzy ucznia jest gromadzona w bazie danych SIO w ramach danych dotyczących mLegitymacji szkolnej; zob. Pytania i odpowiedzi z webinaru dot. mLegitymacji dla uczniów, pomoc.sio.gov.pl, <https://pomoc.sio.gov.pl/faq/pytania-i-odpowiedzi-z-webinaru-dot-mlegitymacji-dla-uczniow-2/> (dostęp: 25.08.2026 r.), skąd wynika, że fotografii „nie trzeba dodawać w SIO uczniom, którzy nie będą korzystać z mLegitymacji szkolnej”.

¹⁶ Ustawa, art. 2 pkt 2 lit. a–b, zmieniający art. 14 ustawy o systemie informacji oświatowej. Lit. a uchyla lit. f w pkt 34 (numer edycji mLegitymacji szkolnej). Lit. b dodaje pkt 35 w brzmieniu: „fotografię kolorową zawierającą wizerunek twarzy ucznia – w przypadku ucznia posiadającego mLegitymację szkolną lub korzystającego z eDziennika”.

¹⁷ Analogicznie do §21 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 50), zgodnie z którym „Za zgodą organu prowadzącego przedszkole, szkołę lub placówkę, dzienniki, o których mowa w § 2, § 8-13, § 18 i § 20, mogą być prowadzone wyłącznie w postaci elektronicznej”.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

Konstytucja RP w Preambule stanowi, że prawa podstawowe dla państwa oparte są między innymi na zasadzie pomocniczości umacniającej uprawnienia obywateli i ich wspólnot¹⁸. Zasada ta uznawana jest przez Trybunał Konstytucyjny za jedną z zasad wyznaczających tożsamość konstytucyjną państwa¹⁹; posiada ona dwa aspekty: pozytywny, obejmujący nakaz udzielania pomocy wspólnotom niższego rzędu – rodzinie, szkole, wspólnotcie samorządowej – gdy jej rzeczywiście potrzebują, oraz istotniejszy aspekt negatywny, obejmujący zakaz ingerencji władzy wyższego szczebla tam, gdzie wspólnota niższego szczebla radzi sobie samodzielnie²⁰. Ingerencja szczebla centralnego jest konstytucyjnie uzasadniona tylko wówczas, gdy rozwiązanie centralne okazuje się lepsze i bardziej skuteczne niż działania podmiotów niższego szczebla oraz gdy rozwiązanie problemu przez te podmioty nie jest możliwe²¹. Zasadę tę należy przy tym stosować łącznie z art. 2 Konstytucji RP, ponieważ Trybunał Konstytucyjny traktuje pomocniczość jako element zespołu wartości składających się na klauzulę demokratycznego państwa prawnego²².

2. Nadmierna i nieuzasadniona ingerencja

Analizowana ustawa nie ogranicza się do ustalenia standardów bezpieczeństwa czy minimalnych wymogów funkcjonalnych dla elektronicznych dzienników lekcyjnych. Ustawodawca zdecydował się na rozwiązanie dalej idące: budowę, finansowanie i administrowanie odrębnym, ogólnopolskim systemem teleinformatycznym, konkurencyjnym wobec rozwiązań wybieranych dotychczas samodzielnie przez dyrektorów szkół i organy prowadzące.

Jak wskazano w części II niniejszej opinii, konieczność takiej ingerencji nie została przez projektodawcę wykazana. Skoro na szczeblu szkoły i samorządu 97,06% placówek oświatowych korzysta z dzienników elektronicznych przy wsparciu dostawców prywatnych, a rodzice mają już zagwarantowany bezpłatny dostęp w zakresie danych dotyczących ich dzieci na mocy odrębnego rozporządzenia, to warunek podnoszony w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego, zgodnie z którym rozwiązanie centralne musi być lepsze i bardziej skuteczne niż działania szczebla podstawowego, przy jednoczesnej niemożności rozwiązania problemu przez ten szczebel, nie został spełniony.

3. Naruszenie art. 20 Konstytucji – państwo jako uczestnik rynku i konkurent

Zasada pomocniczości znajduje w Konstytucji RP dopełnienie w art. 20, zgodnie z którym społeczna gospodarka rynkowa, stanowiąca podstawę ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej, oparta jest między innymi na wolności działalności gospodarczej oraz własności prywatnej. Rola państwa wobec tej wolności ma charakter służebny. Państwo tworzy warunki funkcjonowania rynku, lecz co do zasady nie

¹⁸ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.), Preambuła.

¹⁹ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2010 r., sygn. akt K 32/09.

²⁰ M. Piechowiak, komentarz do Wstępu [w:] M. Safjan, L. Bosek (red.), Konstytucja RP. Tom I. Komentarz do art. 1–86, wyd. 1, Warszawa 2016, Nb 107.

²¹ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 lutego 2003 r., sygn. akt K 24/02, cyt. za: M. Piechowiak, komentarz do Wstępu, Nb 109.

²² P. Tuleja, komentarz do art. 2 [w:] M. Safjan, L. Bosek (red.), Konstytucja RP. Tom I. Komentarz do art. 1–86, wyd. 1, Warszawa 2016, Nb 19.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

może wchodzić w rolę jego bezpośredniego uczestnika, finansowanego z budżetu, i to w sytuacji, w której działają już podmioty prywatne obsługujące niemal wszystkich odbiorców danej usługi.

Powyższe znajduje potwierdzenie w doktrynalnej wykładni art. 20 Konstytucji RP. „Państwo w ramach procesów gospodarczych powinno respektować zasadę pomocniczości. W szczególności *in principio* nie może (współ)uczestniczyć w funkcjonowaniu życia gospodarczego – ani przez prowadzenie, w tym przejmowanie, określonych rodzajów działalności gospodarczej na zasadach wyłączności lub wspólnie z podmiotami prywatnymi, ani przez sterowanie działalnością gospodarczą tych ostatnich. Oznacza to przede wszystkim, że państwo nie powinno prowadzić, co do zasady, działalności gospodarczej na zasadzie monopolu, a także eliminować lub zniekształcać "naturalne" mechanizmy funkcjonowania wolnego rynku (w szczególności poprzez wpływanie na mechanizm popytu i podaży z uwagi na przewagę ekonomiczną państwa i możliwość niemal dowolnego uczestniczenia w każdej działalności z wykorzystaniem różnorodnych instrumentów, które samo kreuje)”²³.

Budowa przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania odrębnego systemu teleinformatycznego eDziennika, konkurencyjnego wobec rozwiązań już wybranych przez niemal wszystkie szkoły w Polsce, stawia państwo w roli uczestnika rynku i konkurenta wobec podmiotów prywatnych, oferujących usługę dziennika elektronicznego. Sytuacja ta, w świetle przedstawionych wyżej uwag prowadzi do naruszenia art. 20 Konstytucji RP, w powiązaniu z zasadą pomocniczości.

IV. Inne stwierdzone naruszenia konstytucyjne

Analiza materiału z konsultacji publicznych i opiniowania projektu, w tym stanowiska Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, w związku z ustaleniami części II.4 niniejszej opinii, pokazuje dalsze wady konstytucyjne ustawy, nieusunięte w toku prac legislacyjnych.

1. Rozszerzenie zakresu centralnie gromadzonych danych biometrycznych o uczniów korzystających z eDziennika (art. 51 Konstytucji RP)

Zgodnie z art. 51 ust. 1 i 2 Konstytucji RP: „Nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania informacji dotyczących jego osoby” (ust. 1). „Władze publiczne nie mogą pozyskiwać, gromadzić i udostępniać innych informacji o obywatelach niż niezbędne w demokratycznym państwie prawnym” (ust. 2).

Jak wykazano w części II.4, ustawa rozszerza krąg uczniów, których fotografia zawierająca wizerunek twarzy podlega obowiązkowemu przekazaniu do centralnej bazy danych SIO, z dotychczasowego kręgu posiadaczy mLegitymacji szkolnej na cały krąg uczniów korzystających z eDziennika. Zdjęcie twarzy bez wątplenia pozwala na bezpośrednią lub pośrednią identyfikację tożsamości konkretnej osoby fizycznej, co oznacza, że stanowi ono zarówno „informację dotyczącą osoby” jak i „informację o obywatelu” podlegającą ochronie konstytucyjnej. Dodać należy, że fotografia twarzy, w połączeniu z numerem

²³ K. Zaradkiewicz, komentarz do art. 20 [w:] M. Safjan, L. Bosek (red.), Konstytucja RP. Tom I. Komentarz do art. 1–86, wyd. 1, Warszawa 2016, Nb 55.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

PESEL i innymi danymi identyfikacyjnymi przechowywanymi w tej samej bazie danych, staje się daną szczególnie podatną na wykorzystanie do takiej identyfikacji.

Art. 51 ust. 2 ustawy zasadniczej wskazuje na warunek pozyskiwania, gromadzenia i udostępniania informacji o obywatelach w postaci „niezbędności”. Ocena czy warunek ten jest spełniony następuje w drodze testu proporcjonalności analogicznego do art. 31 ust. 3 Konstytucji RP²⁴.

Omawiane rozszerzenie zakresu gromadzonych centralnie danych testu tego nie przechodzi. Po pierwsze wskazać należy, że cel, któremu miało służyć pierwotne wprowadzenie obowiązku przekazania fotografii do bazy danych SIO, był ograniczony i jasno określony: wydanie uczniowi mLegitymacji szkolnej w aplikacji mObywatel, czemu rodzic ucznia mógł się sprzeciwić. Opiniowana ustawa zrywa ten związek między celem przetwarzania fotografii a wydaniem mu legitymacji w formie elektronicznej oraz pozbawia rodzica możliwości wyrażenia sprzeciwu, uzależniając obowiązek przekazania fotografii do centralnej bazy danych administrowanej przez organy władzy publicznej od samego faktu wprowadzenia eDziennika w danej szkole. Tak ukształtowany obowiązek nie jest zatem powiązany z konkretnym, wykazanym przez projektodawcę celem, dla którego przekazanie fotografii do bazy centralnej, a nie jedynie do systemu prowadzonego na poziomie szkoły, byłoby niezbędne.

Co więcej, zgodnie z art. 31 ust. 3 zd. 1 „[o]graniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób”. Tymczasem pozyskiwanie fotografii ucznia do bazy danych administrowanej przez ministra właściwego do spraw oświaty nie służy żadnemu z wyżej wymienionych celów.

Powyższe uwagi wskazują na niezgodność regulacji zawartej w opiniowanej ustawie z art. 51 ust. 2 Konstytucji RP.

2. Nadmierne, niedookreślone przetwarzanie danych w programie pilotażowym (art. 51 ust. 2 w związku z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP)

Art. 3 ustawy przewiduje przeprowadzenie w roku szkolnym 2026/2027 programu pilotażowego eDziennika, w ramach którego minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określi w rozporządzeniu między innymi zakres danych niezbędnych do przeprowadzenia pilotażu²⁵. Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych zgłosił do tego rozwiązania zasadniczą uwagę, wskazując, że potrzeba przetestowania działania systemu nie uzasadnia przetwarzania w nim rzeczywistych danych osobowych uczniów, rodziców i nauczycieli, a testy tego rodzaju powinny odbywać się na danych zanonimizowanych lub wygenerowanych losowo. Ponadto Prezes UODO wskazał: „Wydaje się również wysoce ryzykownym wprowadzanie, nawet pilotażowe, systemu eDziennika w części placówek, w sytuacji w której administrator tego systemu nie jest pewien bezpieczeństwa jego działania.

²⁴ Wild, komentarz do art. 51 [w:] M. Safjan, L. Bosek (red.), Konstytucja RP. Tom I. Komentarz do art. 1–86, wyd. 1, Warszawa 2016, Nb 30–33.

²⁵ Ustawa, art. 3 ust. 5 pkt 6.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

Prawodawca – mocą takich regulacji – nie może narażać wykonawców normy jako administratorów na takie ryzyko i odpowiedzialność za niezgodne z prawem przetwarzanie danych osobowych”²⁶.

Projektodawca uwagi tej nie uwzględnił, wyjaśniając, że weryfikacja prawidłowości przepływu danych między Systemem Informacji Oświatowej, aplikacją mObywatel a eDziennikiem nie jest możliwa bez pracy na danych rzeczywistych. Co więcej wskazał on, iż „[p]rzetestowanie eDziennika obejmie w szczególności sprawdzenie procesu przepływu danych, sposobu i skuteczności ich zabezpieczenia oraz poprawności działania m.in.: aplikacji webowej dla szkół, funkcjonalności w aplikacji mObywatel, logowania przez Węzeł Krajowy i aplikację mObywatel czy zarządzania danymi” zaś „pilotaż obejmie wybrane szkoły, wskazane przez kuratorów oświaty i Centrum Edukacji Artystycznej, które wyrażą zgodę na udział w pilotażu”²⁷. Należy jednak wskazać, że o zgodę taką nie będą proszeni uczniowie ani ich rodzice, których prawdziwe dane będą przetwarzane w systemie, którego – jak przyznaje projektodawca – zabezpieczenia i poprawność działania mają być dopiero sprawdzane.

Podkreślić również trzeba, skoro mamy do czynienia z materią dotyczącą zakresu przetwarzania w fazie eksperymentalnej danych osobowych, w tym danych dzieci oraz danych powiązanych ze stanem zdrowia (informacje o orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego), to powinna ona, zgodnie z wymogiem wyłączności ustawy zawartym zarówno w art. 31 ust. 3 jak i 51 ust. 1 Konstytucji, zostać uregulowana precyzyjnie w samej ustawie, a nie pozostawiona do swobodnego określenia przez organ wykonawczy. Tymczasem art. 3 ust. 5 pkt 6 ustawy odsyła do rozporządzenia całość zagadnienia zakresu przetwarzanych danych, nie określając w ustawie żadnych bezpośrednich wskazówek co do tego zakresu, co sprawia, że ma on charakter quasi-blankietowy. Posłużenie się przez ustawodawcę taką konstrukcją uzasadnia wniosek o naruszeniu art. 92 ust. 1 Konstytucji RP²⁸.

3. Pośpiech legislacyjny nieproporcjonalny do skali przedsięwzięcia (art. 2 Konstytucji RP)

Ustawa ma wejść w życie po upływie zaledwie 14 dni od dnia ogłoszenia²⁹, mimo że uruchamia już w nadchodzącym roku szkolnym pilotaż systemu obejmującego dane osobowe uczniów, rodziców i nauczycieli. W toku konsultacji publicznych zwracano również uwagę na krótki (21-dniowy) termin konsultacji³⁰, a organizacje reprezentujące szkoły i branżę wносиły o wstrzymanie prac i pogłębione konsultacje międzyresortowe z udziałem samorządów, przedstawicieli nauczycieli oraz niezależnych ekspertów do spraw cyberbezpieczeństwa³¹.

Zasada demokratycznego państwa prawnego oraz będąca jej elementem zasada zaufania do państwa i tworzonego przez nie prawa wymaga, aby zmiana prawa – zwłaszcza o takiej skali przedsięwzięcia –

²⁶ Załącznik nr 1 do raportu z konsultacji, uwaga nr 8 (Urząd Ochrony Danych Osobowych).

²⁷ Załącznik nr 1 do raportu z konsultacji – odniesienie do uwagi nr 8.

²⁸ Zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 stycznia 2007 r., sygn. akt U 5/06.

²⁹ Ustawa, art. 7.

³⁰ Załącznik nr 2 do raportu z konsultacji, uwaga nr 19 (Warsaw Enterprise Institute).

³¹ Załącznik nr 2 do raportu z konsultacji, uwaga nr 8 (Polska Izba Informatyki i Telekomunikacji) uwaga nr 18 (Polskie Towarzystwo Gospodarcze) uwaga nr 31 (Związek Nauczycielstwa Polskiego).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

była poprzedzona odpowiednim czasem na przygotowanie się adresatów normy (np. nauczycieli) oraz rzetelną, a nie iluzoryczną konsultacją³².

V. Wnioski

Przeprowadzona analiza prowadzi do wniosku, że ustawa z dnia 31 lipca 2026 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe oraz ustawy o systemie informacji oświatowej narusza wyrażoną w Preambule Konstytucji RP zasadę pomocniczości w związku z art. 2 i art. 20 Konstytucji RP, zaś w części dotyczącej rozszerzenia zakresu centralnie gromadzonych danych osobowych oraz zasad przetwarzania danych osobowych w programie pilotażowym – prowadzi do naruszenia art. 51 ust. 2 Konstytucji RP, w tym w związku z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP. Dodatkowo brak odpowiedniego *vacatio legis* godzi w zasadę zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa, wywodzoną z art. 2 Konstytucji RP.

Mając na względzie powyższe, Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris rekomenduje odmowę podpisania ustawy przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i skorzystanie z przysługującego mu na podstawie art. 122 ust. 5 Konstytucji RP prawa weta ustawodawczego, ewentualnie skierowanie ustawy do Trybunału Konstytucyjnego w trybie kontroli prewencyjnej na podstawie art. 122 ust. 3 Konstytucji RP.

Warszawa, dnia 25 sierpnia 2026 r.

³² Zob. Tuleja, komentarz do art. 2, dz. cyt., Nb 31.